

מה ה' אלקינו דורש מעימנו

התעוררות לתשובה ממגיפת הקורונה מזה כנגד מזה

וכשיתעסקו בתיקון החטאים שהם השורש והסיבה למגיפה ממילא תעצר המגיפה, אבל אם חלילה יתעסקו רק בהצלה מהמקרים, והסיבה הגורמת תשאר, אז לא רק שישאר הסכנה מאותה המגיפה אלא זה יגרום חלילה להוסיף עוד צרות אחרות ר"ל.

יש גם סכנה בעצם ההשקפה המעוותת, הקרובה לאפיקורסות ר"ל. ראה בספר במחיצתם (ח"ב עמ' 457) שם מספר הרב שלמה לורנץ ז"ל שבהיותו תלמיד בישיבת מיר בחו"ל ניגש פעם למשיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל לבקש רשות לנסוע לוויילנא יחד עם בחור שהוצרך לניתוח במעי העיוור. ובתוך דבריו סיפר למשיח שהרופא אמר שיש צורך דחוף לעשות את הניתוח מפני סכנת המוות המאיימת על הבחור. **כששמע המשיח את דברי, נעשה חיור כסיד ורעד כולו כעלה נידף, והחל זועק בכל כוחו: "אסור לומר את הדברים שאמרת! מ'שלפע קישקע" (מעי עיוור) לא מתים! מתים אך ורק מחטא!"**. וממשיך הרב לורנץ: היתה זו זעקה מעומק הלב, הרגשתי את החרדה, ראיתי שהוא חיור כסיד וכל גופו רועד. מאז עברו שבעים שנה, ובמשך כל השנים האלו לא נמחק מליבי הרושם העז של אותה שיחה, איני יכול לשכוח את זעקתו של המשיח: **מ'שלפע קישקע' לא מתים! מתים אך ורק מחטא!"**. ועל דרך זה חלילה לנו מלהשתבש ולחשוב שהקורונה או המקרה הורגים אנשים. אלא העבירות. ובכך עלינו להתמקד לתיקון.

מגיפת אסכרה אצל תלמידי רבי עקיבא

לפני שאנו מתבוננים במגיפה שבזמנינו, עלינו להתבונן במגיפה שהיתה אצל תלמידי רבי עקיבא. שעליהם נוהגים כל עם ישראל להתאבל בימי ספירת העומר. ונסה ללמוד לקח משם אלינו.

מסופר בגמ' (יבמות סב:) "ב אלף זוגות תלמידים היו לו לר"ע מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד – מפסח ועד עצרת – מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. ומבואר שם בגמ' שהם לא מתו במיתה רגילה אלא במיתה רעה של אסכרה. – שהיא המיתה הכי קשה מכל סוגי המיתות, כמבואר בגמ' ברכות ח. "תשע מאות ושלושה מיני מיתה נבראו בעולם קשה שבכולם אסכרה".

חז"ל גילו לנו למה נגזר עליהם מיתה, "מפני שלא נהגו כבוד זה בזה". אך עדיין צריך להבין למה מתו במיתה הקשה מכולם. ואמנם מצאנו סוגיה שלימה שחז"ל באותו הדור ישבו ודנו על איזה חטא הגיע אותו עונש נורא של מחלת האסכרה. וכמסופר בגמ' (שבת לג:): "כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היו שם רבי יהודה, ורבי אלעזר ב"ר יוסי, ור"ש, נשאלה שאלה זו בפניהם מכה זו (של אסכרה) מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה".

כיון שאנו יודעים שבאותו הדור מתו כל כך הרבה ממתית האסכרה, לא פלא ששאלה זו היתה קשה לכולם, מה הסיבה לכך. ומוכח בגמ' שהיה ברור לשואלים שהכל מדוקדק, וגם צורת העונש היא בוודאי מידה כנגד מידה. ועל כן הם שאלו למה העונש בא דווקא בצורה זו. וכפי שמסופר בגמרא אלו שדנו בכך היו מאותם חמישה תלמידים של ר"ע שהחלו ללמוד אצלו לאחר שמתו כל שאר התלמידים. שהם רבי יהודה, ורבי שמעון בר יוחאי. [וכן רבי אלעזר ב"ר יוסי היה בנו של רבי יוסי שהיה מהחמשה תלמידים]. ולא פלא שהם עסקו הלכה למעשה בבירור סוגיה זו. כי ברור ופשוט שאם הם הלכו ללמוד אצל ר"ע על אף שראו שכל שאר אלפי תלמידיו מתו. בוודאי

תכלה שנה וקללותיה - איך נזכה שהקורונה תכלה

עזרא תיקן לישראל שיהו קורין קללות שבכי תבוא קודם ראש השנה כדי שתכלה שנה וקללותיה (מגילה לא:). השנה במיוחד עם המגיפה המשתוללת בעולם ר"ל, כולנו רוצים שאכן תכלה שנה וקללותיה. וא"כ עלינו לברר איך נוכל לזכות שאכן קריאת פרשת הקללות שקראנו בכי תבוא תכלה את הקללות.

ועל דרך הפשט נראה שכלל שלומדים את פרשת הברכות והקללות כפשוטו, ומחזקים את האמונה הפשוטה והברורה שקיום התורה ומצוות מביאה את כל הברכות, וחלילה עבירות מביאות את הקללות, ר"ל, זה עצמו גורם בהכרח לתשובה, להמנע מעבירות ולהתחרט על כל חטאי העבר, מפחד העונשים. ולרוץ אחר קיום התורה ומצוות כדי לזכות בברכות. ותשובה זו שיעשו, ממילא תביא לכלות את הקללות.

פרשת הקללות מלמדת נקודה יסודית וחשובה ביותר, שהיא ממש קריטית ופיקוח נפש לכל ההסתכלות על מגיפת הקורונה. שהדבר המסוכן ביותר בזמן הקללות הוא כשלא מבינים נכון מה הגורם לכך. וחושבים שהכל מקרה, וממילא ממשיכים בחיים כרגיל, כי אז ח"ו זה רק מוסיף עוד צרות קשות, ר"ל.

ולדאבונינו המציאות כיום היא שהשלטון במדינה, וגם בתוך הציבור החרדי, הרבה מסתכלים על מגיפת הקורונה כאילו הוא כל כולו מקרה, וממילא כל מה שצריך לעשות משום פיקוח נפש זה רק לברוח מהמקרים. להתרחק מכל מקום כינוס בנ"א וכדו'. וככל שהמצב נעשה יותר מסוכן הם מזרזים לסגור עוד מקומות תורה ותפילה. כאשר הם שוכחים מלעסוק בסיבות העיקריות של המגיפה, וממילא במקום לתקן הם רק הורסים יותר ומסכנים את כל העולם!

וכדברי הרמב"ם הידועים (ריש הל' תענית): "מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הציבור. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן צרה ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן, וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם! אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה הרי זה דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים. ותוסיף הצרה צרות אחרות! הוא שכתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלו' כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת קרי. עכ"ל, ר"ל.

ממה רבי יחזקאל לוינשטיין נעשה חיור ורועד כולו

הדבר הראשון שעלינו להתחזק בזמן צרה ר"ל, הוא באמונה הפשוטה שאין טבע ומקרה, ושהכל בגלל העוונות! וכדבריו המפורסמים של הרמב"ן (פ"ו בא) ש"אין לאדם חלק בתורת משה, עד שיאמין שכל דבריו ומקרינו כולם ניסים, אין בהם טבע ומנהג של עולם, אלא אם יעשה המצוה יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו עונשו, הכל בגזירת עליון!"

עלינו לחזק את האמונה ש"אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה" (חולין ז:). ו"שאינו הערוד ממת אלא החטא ממית" (ברכות לא). וכדברי רב אמי (שבת נה.) "אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון", (מלבד יחידים המתים בעטיו של נחש וכדו', ואכמ"ל). ואף שבשעת דבר שייך גם ההנהגה של "כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים", ולכן צריך גם לברוח מהמקרים. (וכמב' בב"ק ס: וברעק"א י"ד קטז). אך חלילה מלשכוח מהו השורש והסיבה של כל המגיפה בגינה ניתן הרשות למשחית. שזה העוונות שגרמו והביאו את אותה הקללה, וממילא בזה צריך להיות עיקר העסק, כדברי הגמ' (ברכות ה:) 'הרואה שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו'. –

ביררו לעצמם היטב מה היה החטא של שאר התלמידים, שעל כך הקב"ה דקדק עימם כל כך כחוט השערה. ומזה במיוחד עליהם להזהר.

ומבואר שם בגמ' שרבי יהודה הסביר שאסכרה באה על לשון הרע, (שעונשו מיתה כש"כ "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית"). שהכליות יועצות (לספר) ולב מבין ולשון מחתך ופה גומר. - ולכן העונש בא מידה כנגד מדה באסכרה, שמתחיל במעיים ומסיים בפה. ור"א בר"י ביאר שאסכרה באה או על לה"ר או על מאכלות אסורות כטבל שעונשו במיתה בידי שמים. - וגם זה מידה כנגד מידה שהאוכל נכנס דרך הגרון למעיים. ורשב"י ביאר בעון ביטול תורה (ופירש רש"י דעונשו נמי מיתה דכתיב 'למען ירבו ימיכם', הא אם לא תלמדו יתמעטו. וכנראה שגם זה מידה כנגד מידה שלא השתמשו בהגיון הלב ובדיבור בפה להביא חיים בלימוד התורה).

ולכאורה צ"ב שכאן נאמרו ג' שיטות על מה באה האסכרה אם על לשון הרע, טבל או ביטול תורה. ובגמרא ביבמות נאמר שהתלמידים מתו באסכרה על שלא נהגו כבוד זה בזה, וראה במהרש"א ביבמות שם. שביאר שמתו במיתה אסכרה "דאפשר דכ"א דיבר לשון הרע והיה מספר בגנות חברו. וסימן ללשון הרע אסכרה". - ומשמע שזה גופא כלול ב"לא נהגו כבוד זה בזה". והיינו שחז"ל ידעו שאצל תלמידי ר"ע בוודאי לא היה חשש איסור טבל, וגם לא ביטול תורה, אלא ע"כ רק עון לשון הרע. ואפשר עוד שהגמ' הכריעה כאותם התנאים שאסכרה תמיד בא על לה"ר, וכסתמא דברייתא (שבת

לג.) ד' סימנין הן: סימן ללה"ר אסכרה. ואולי זה ההסבר לסיפור שמצינו בגמ' (סנהדרין לא.) שהיה תלמיד שסיפר לה"ר לאחר 22 שנה, ועל כך הוציא אותו רב אמי מבית המדרש. לא ידוע אם על כל חטא היו מעיפים מהישיבה בזמן הש"ס, או שאולי רק על חטא של לה"ר הקפידו כל כך, והעיפו מהישיבה. יותר מאשר על שאר חטאים, כיון שראו מה קרה לתלמידי רבי עקיבא שכל אלפי תלמידי הישיבה מתו מחמת איסור לה"ר. וזה גרם לפחד עצום מאיסור לה"ר, שחלילה זה לא יגרום סכנה לכל הישיבה.

חשבון הנפש על מגיפת הקורונה

זה יותר מחצי שנה שמסתובב בעולם נגיף הקורונה, וחובתינו להתבונן מה זאת עשה אלוקים לנו. ואמנם מצינו מפורש בחז"ל על מה מגיע עונש מוות של מגיפה ודבר (אבות פ"ה מ"ח): שבעה מיני פורענויות באין לעולם על שבעה גופי עבירה, דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לבי"ד וכו'. ובגמ' (שבת לג.) בעון ביטול תורה דבר ובצורת בא וכו'. [אם השלטון כאן במדינה היתה יודעת ומבינה שהדברים האמתיים המביאים מגיפה הם החילולי שבת, וג"ע, ושאר חטאים שעונשם מיתה, וכן ביטול תורה, אזי הם היו צריכים להעמיד שוטרים שאף אחד לא יצא מפתח ביהמ"ד, [וכבר היו מוצאים פתרונות לשמירת הבריאות שם]. וכן היו מחוקקים שאסור שיהיה שום חילול שבת. אך לצערנו אינם מודעים לכך ועל כן הם עושים את ההיפך הגמור].

אולם, כשנתבונן נראה שמלבד העונש מיתה שהיה לאלו שמתו מהמגיפה ר"ל. כלול במגיפה עוד כמה סוגי עונשים ר"ל: עונש החולי לאלו שחלו והחלימו. עונש הבידוד שנכפה על החולים ועל כל מי שהיה עימם במגע. וכן עונשים לכלל הציבור: שמוכרחים ללכת עם כיסוי על הפה, ולהתרחק האחד מחבירו. הפסד פרנסה לרבים. והעונש הגדול מהכל, הרחקת עם ישראל מבתי כנסיות ומדרשות. וקושי גדול יותר ללמוד תורה ולהתפלל כראוי. וכידוע עונשי שמים באים בהשגחה פרטית מדוקדקת, גם על כל פרט שנוצר כביכול דרך אגב. וכפי שכתוב: "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, קל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". וממילא על הכל עלינו לעשות חשבון הנפש. וכפי שכתב החינוך (מ' טו) שהתורה מלמדת אותנו את היסוד הזה בדיני הצרעת. "ומשרשי המצוה לקבוע בנפשותינו כי השגחת הי"ת היא פרטית על כל אחד ואחד מבנ"א. ועיניו פקוחות על דרכיהם. והזהרנו לתת לב אל החולי הרע ולחשוב

כי החטא גרם אותו, ולא ניקח אותו דרך מקרה. ויש לנו לבוא אל הכהן שהוא העומד לכפרת החוטאים, ויהרהר בתשובה", ועי"ש שהאריך שההשגחה פרטית מדוקדקת מאוד על כל פרט שנעשה לאדם לפי מעשיו. וכמה זמן יהיה מוסגר וכדו'.

ואם כן עדיין יש לנו לעיין מה בא לעורר אותנו כל שאר העונשים שנגררו מהמגיפה לכלל הציבור, וכנ"ל. ואמנם אין לנו נביאים היודעים חשבונות שמים. וידועים דברי מרן הח"ח שקודם ביאת המשיח הקב"ה גובה מכל העולם את כל חובותיהם שהצטברו. כשם שסוחר שרוצה לסגור את עסק החנות שלו, מפסיק למכור בהקפה, ותובע גם את כל החובות הקודמים. - אך מ"מ זה לא פוטר אותנו מלעשות את חובותינו לפשפש במעשינו. וזה ההשתדלות העיקרית לעצור את המגיפה. (וכמבואר בזה"ק שאפילו סגולת הקטורת לבדה אינה מספיקה, וכדי לטפל בדבר בשרש חייבים לעשות תשובה).

ואמנם "לב יודע מרת נפשו", ולכל אחד יש הרבה מה לתקן, אך ראשית עלינו לעשות כהדרת חז"ל שהורו לנו הלכה למעשה (ברכות ה.): הרואה שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו [אם יש בידו עבירה שבשבילה ראויים היסורין הללו לבוא, רש"י], שנאמר "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'". ומבארים רבים מהמפרשים (ראש יוסף לבעל הפמ"ג, ובנפש החיים ש"ד פכ"ט, ועוד). שיש לפשפש מהו המדה כנגד מדה, (ואם לא ימצא יתלה בביטול"ת השקול כנגד הכל). וכבר האריך בזה החינוך (מ' קעא) שכל הדינים והעונשים שנאמרו בתורה למצורע הם מידה כנגד מידה, "וכלל גדול בכל הדברים: במידה שאדם מודד בה מודדים לו". וביאר שם שהקב"ה הטביע את זה בטבע כדי להראות שהקב"ה עושה רק טוב, והאדם הוא שעושה את הרע לעצמו בעוונותיו, וכמו שאם אדם יקח סכין ויחתוך את ידו הוא זה שפגע בעצמו, כך אם עשה חטאים בידו הוא זה שהזיק לעצמו. והנפש החיים שם מברר טעם נוסף להנהגת הקב"ה מידה כנגד מידה, כדי שבנ"א יבינו מה מטרת העונש, וידעו על מה לחזור בתשובה. וכך עשו רבותינו ז"ל תמיד שבכל דבר הם חיפשו מה עליהם לתקן על ידי התבוננות במדה כנגד מדה, וכנ"ל לגבי אסכרה, ועוד הרבה בש"ס.

[אמנם שמעתי מהגה"צ רבי ישראל אליהו וינטרויב צוק"ל שמרן בעל הקהילות יעקב צוק"ל אמר לו שלבני דורנו קשה מאוד להבין נכון מה המדה כנגד מדה. ולפעמים זה עונש על חטא שנעשה 10 שנים קודם וכדו'. אך מ"מ נראה שזה לא פוטר אותנו מלקיים את דינא דגמרא, ועלינו מוטל לעשות את שלנו ולחפש במעשינו האם יש בהם חטאים המתאימים לעונש מדה כנגד מדה, ולכל הפחות את אותם החטים להשתדל לתקן. ואם בתרופות גשמיות וחיסונים, כ"א מחפש כל עצה ורעיון להצלה, כל שכן בהשתדלות האמיתית הרוחנית].

מדה כנגד מדה

והנה מצינו בהנהגה זו של מידה כנגד מידה שני סוגים, האחד שהעונש רומז לצורת החטא (וכגון באסכרה שחז"ל חיפשו חטאים הקשורים לגרון ולמעיים), והשני שהעונש דומה לצורת העונש שהחוטא היה אמור לקבל על חטאו, על פי התורה. וכמבואר בגמ' (סוטה ח'): אע"ג שמדה בטילה אך במדה לא בטיל. ופירש"י אע"ג שפסקו ד' מיתות בי"ד, אך מודדין לעוברי עבירה במדה שמתחייבים בה, ומתים בדוגמת אותה מיתה. - כדאמרינן מיום שחרב ביהמ"ק אעפ"י שארבע מיתות בטלו, דין ד' מיתות לא בטלו, מי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרוני וכו'.

והנה, על דרך זה, אם נתבונן מדה כנגד מדה בכל סוגי העונשים שנגררו מהקורונה. נמצא שגם צורת החולי רומז לחטא הלשון. וגם שאר העונשים שנגררו מכך מקבילים הרבה לעונשים שמצאנו בתורה"ק רק במקום אחד, בצרעת שבאה לכפר על לשון הרע, וכדלהלן:

א. צורת החולי של הקורונה, הוא בחניקה בכלי הנשימה ר"ל, וכל צורת ההדבקה שלה מאדם לחבירו הוא בעיקר דרך הפה, והוא דומה למגיפת האסכרה

שהיה אצל תלמידי ר"ע, שחז"ל בדקו מידה כנגד מידה. וביארו שזה בעון לשון הרע. ו"סימן ללשון הרע אסכרה". [וז"ל המהר"ל שם: כאשר חוטא בלשונו ראוי שיבוא שם סגירה ואטימה. ובלה"ר מפני שחטא והוציא מפיו מה שאין ראוי להוציא, לכן יסכר פיו].

ב. **עונש של בידוד**, מצאנו דוגמתו בתוה"ק רק במקום אחד ויחידי. במצורע "בדד ישב מחוץ למחנה". ועונשו מדה כנגד מדה על לה"ר, כמאמר חז"ל (ערכין טז): מה נשתנה מצורע שאמרה תורה בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, הוא הבדיל בין איש לאשתו, בין איש לרעהו, לפיכך אמרה תורה בדד ישב. (ובזמניו שעדיין יש אפשרות גם אחרי הבידוד להתקשר בטלפון, אולי לכן גם מערכות הטלפונים כ"כ קרסו...).

ג. **בידוד עד 14 יום שישנו לכל אחד שיש עליו ספק אם נדבק מחולה**, גם זה מצאנו דוגמתו בצרעת, שמלבד החיוב של מצורע מוחלט לצאת חוץ למחנה. יש גם דין של מצורע מוסגר, שצריך הסגר לשבוע עד שבועיים (14 יום), לברר אם הוא מצורע מוחלט או שיכול להטהר.

ד. **העונש ללכת עם כיסוי על הפה והחוטם**. מצאנו בתוה"ק במצורע שיש לו חיוב דאורייתא (ויקרא יג, מה) "ועל שפם יעטה". לכסות הפה והחוטם! (עי' רמב"ם פ"י מטומאת צרעת ה"ו ופ"ה מאבל ה"ט. ושו"ע יו"ד שפ"ו). [אמנם מצאנו דין כזה גם במנודה לשמים וגם באבל (מו"ק טו), אלא שכבר כתבו התוס' (מו"ק כא.) שאין נוהגין כן באבל, כי א"א לילך בצורה כזו כרעול פנים בין הגויים. וזה גם גורם לצחוק].

גם עצם המצב שכל אחד צריך להשים מחסום על פיו. כדי שלא יזיק אנשים עם פיו, זועק לאנשים: **תסננו את כל מה שיוצא מהפה! תזהרו לא להרוג אנשים עם הפה שלכם! מות וחיים ביד הלשון!** [ועי' שמיה"ל (ח"ב פט"ו) שהמעיל של הכה"ג שמכפר על לה"ר, בא לרמז "שפה יהיה לפיו סביב מעשה אורג". שיצייר בנפשו כאילו יש על פיו מבחוץ מעשה אורג, שנארגו השפתים זו לזו כדי שלא יוכל לפתחם. ועיי"ש שיש להכפיל את הפה לתוכו לרמוז שהמגן שהאדם לובש על הפה הוא לו למגן ולמחסה כפול, שלא יזיק ושללא יזקק, שע"י שבולם פיו הוא שומר ע"ע שלא יזיק, וגם שלא יזקק כי כל העולם עומד על הבולם פיו].

וכבר המליצו רבים שלדאבונינו מתקיים בכך כפשוטו משאחז"ל **"בעקבתא דמשיחא פני הדור כפני הכלב"** שהולך עם רסן על פיו. ואולי יש בכך רמז על מש"כ בגמ' "כל המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים". וביאר בזה הח"ח (שער הזכירה פ"ה) בשם המהר"ל, כי כשהקב"ה אמר לכלבים לשתוק הם שתקו כש"כ "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו", ויהודי שאינו שותק כשה' אמר לו לשתוק בלשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים, ואולי גם לכך רומז הזמם ככלב.

ה. **האיסור לאדם להיות יחד עם חברו במרחב סגור תחת קורת גג**, מצאנו באדם חי רק בטומאת מצורע שמטמא באהל את כל הבא אל הבית. (א"כ יש ביניהם מחיצה גבוהה י"ט. נגעים פ"ג מ"ב).

ו. **הרחקה 2 מטר אחד מחבירו**, דין כעין זה, מלבד במנודה, מצינו רק במצורע! כמבואר במשנה (נגעים פ"ג מ"ב) "נכנס לביהכ"נ עושים לו מחיצה גבוהה י"ט על רוחב ד' אמות". ומבאר הרמב"ם: כלומר שיהיה המקום שמבודדים לו ד' אמות על ד' אמות, כדי שיהיה לו מושב בפני עצמו.

ז. **חיוב הפרסום לכל מי שחולה או חייב בידוד**

בחולי הקורונה מצאנו עונש יותר משאר כל סוגי המחלות, שא"א להסתיר את זה, ויש חובה לפרסם את זה לרבים, [ובמיוחד לכל אלו שהיו עימו במגע בשבועיים שלפני כן]. וכעין זה מצינו במצורע, וכש"כ הרמב"ם (סהמ"צ ק"ב): ציוונו להיות המצורע ידוע לכל עד שיובדלו ממנו בנ"א, והוא אמרו והצורע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא. וביאר בשמיה"ל (ח"ב פט"ו) שזה מידה כנגד מידה כיון שהיה דרכו לגלות קלון חברו בפני אנשים, עליו לגלות קלון עצמו לאנשים. ועיי"ש שבשאר עבירות מצינו שצריך לחוש לכבוד הבריות ולא לגלות קלונם, ורק בחטא זה התורה לא חשה לכבודו כלל ואדרבה הוא מוכרח לפרסם קלונו. שהרי בשאר עבירות אדם שמביא נסכים וצריך לקנות חותמות לפי הקרבן, א"א לדעת שהוא חוטא. כי על החותמות כתוב רק: עגל, זכר, גדי. ורק במצורע כתוב על חותמתו "חוטא" שכולם ידעו שהוא חטא בלה"ר.

ח. **לחולי הקורונה לעת עתה אין רפואה**. ועונש כזה מצאנו בלשון הרע. כמו שמביא בשמה"ל (זכירה פ"ח) מהמדרש: "לעתיד לבוא הכל מתרפאין, ונחש אינו מתרפא. וכשם שנחש אין לו רפואה כך האומר לשון הרע על חברו אין לו רפואה לעתיד לבוא". ובפרט על ביזוי ת"ח נאמר "המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו". (שבת קי"ט).

ט. **חולי הקורונה אינם מרגישים שום טעם באוכל**, ודוגמת עונש כזה מצאנו על לה"ר. כש"כ בפרקי דר"א: "כל המלשין את חברו בסתר אין לו רפואה וכו'. דע לך שהוא כן, בוא וראה: הנחש, שהלשין בין הקב"ה ובין אדם ואשתו. אררו הקב"ה שיהיה עפר מאכלו וכו'. (מובא בשמה"ל שם).

י. **סילוק השכינה מבתי מקדש מעט, בתי כנסיות ומדרשות**, נגרם ע"י לה"ר. וכש"כ במדרש: "כל שאומר לשון הרע מסלק השכינה ממטה למעלה". "אמר הקב"ה: בעוה"ז על ידי שהיה לשון הרע ביניכם סילקתי שכינה מביניכם. וכל המספר לה"ר אמר הקב"ה: אין אני והוא יכולין לדור בעולם". ולא חרבה בית שני אלא בעון מספרי לשון הרע. (מובא שמה"ל זכירה פ"ד). - וע"ע במדרש (ויק"ר ספ"ו) שחורבן בית המקדש היה בו כעין דין נגעי בתים. ולצערינו הרבה בתי כנסיות ומדרשות נסגרו, ואנשים הוצאו מהם כאילו יש צרעת באותם בתים. וכשם שבצרעת הבית אם לא מתעוררים מזה בא בהמשך צרעת לאדם. כך כעין זה כשלא התעוררו כראוי עם תחילת העונש של צרעת הבתים. בתי מקדש מעט. הוצרכנו לנהוג כצרעת האדם, ולהמשיך הלאה ולהתרחק גם האחד מחבירו, ושלא להיות תחת קורת גג אחד, ולכסות את הפה.

ותביעה מיוחדת יש על דיבורי לה"ר בתוך בתי הכנסת. וכש"כ הח"ח (עשין ז) שהמדבר לה"ר בביהכ"נ עובר גם על מצות עשה דאורייתא "ומקדשי תיראו". וכשמדבר בפני עשרה עובר גם על "ולא תחללו את שם קדשי". ומציין שם לזוה"ק שהמדבר בביהכ"נ מראה כביכול שאין ה' נמצא שם, ושאינו חלק בו ר"ל. ועיי"ש שגם השומע לה"ר בביהכ"נ עובר על כך.

כי אם היה מרגיש שהוא נמצא בבית המלך, ודאי לא היה מקשיב למי שמדבר איתו דברים נגד רצון המלך.

יא. ההרחקה מתפילה ותורה, ע"י שמה"ל (שם ובפ"ר) שגם בזה"ל אף שאין הצרעת נוהגת, אך כל בעל לה"ר יש לו צרעת על נפשו. וכל הקדושים בשמים מתרחקים ממנו, והביא שם מהזוה"ק שכל מי שיש בו לה"ר אין תפילתו נכנסת לפני הקב"ה, עד שחוזר בתשובה. [ולכן המצורע צריך להודיע צערו לרבים שאחרים יבקשו עליו רחמים, כי הוא עצמו אין תפילתו מתקבלת בשמים]. והוא גם פוגם את כל הדברי תורה וקדושה, שמוציא אח"כ מפיו, והתורה שלו היא הבל פה שיש בה חטא. ועי"ש פ"י שהמנבל פיו בלה"ר ואח"כ מתפלל ולומד תורה באותו הפה, נמשל לאדם שלוקח כלים צואים ומכניס בתוכם מתנה למלך, שזורקים לו את זה חזרה על פניו!

יב. רבו המוסרים, על אנשים שלא נשמעו להוראות השלטון. וגם זה מידה כנגד מידה על לשון הרע, כי כל אדם המדבר לה"ר על חברו, הריהו כמוסר ממש! כי באותו הרגע הריהו כאילו התקשר למקטרג הגדול בשמים "סכסוכא" וגורם לו ללכת ולקטרג ולתבוע עונש מאותו החוטא. כמבואר בזה"ק ומובא בשמה"ל (זכירה פ"ב) שכך הנהגת הקב"ה שהשטן אינו יכול לקטרג כל זמן שלמטה לא היה מי שאמר את הדליטוריה, והמספר לה"ר מעורר את הקטיגור לתבוע דין ועונש. וזה גורם למות וחרב והרג בעולם. ר"ל. ולשון הרע הורגת שלשה, את האומר והמקבל וזה שנאמר עליו. שעל כולם מתעורר קטרוג. ר"ל.

יג. עונש העניות שנגרר מהמגיפה לרבים. ע"י שמה"ל (זכירה פ"ח) שכל המספר לה"ר מזונותיו מתמעטין, כנחש שנתמעטו מזונותיו. ועע"ש פ"ו שהביא מספר הקנה, שגם בזה"ל המוציא לה"ר נדון בצרעת. אך לפעמים הקב"ה מכפר על כך בעניות, ושקולה העניות כצרעת.

חשוב להבהיר שכמובן, אין אנו יודעים להבין ולפרש כלום על אחרים שחלו או שהוצרכו בידוד, למה זה קרה דווקא להם, ומה הקב"ה מרמז להם. וכבר אחז"ל כל ישראל ערבים זה לזה. וצדיקים נתפסים בעוון הדור וכדו'. אך מ"מ כ"א לעצמו ודאי שחייב לעשות חשבון הנפש כמה נפרץ אצלו איסור לשון הרע ונעשה קל בעיניו. ויעשה תשובה בחרטה על העבר, ובקבלה לעתיד לפקח על פיו, ולהזהר שלא יזיק לאנשים עם הפה שלו. ומה אומנתו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאילם. - ואמנם אלו שחלו או התחייבו בבידוד חייבים להאמין שהכל בהשגחה פרטית, ועליהם להתבונן יותר. וכענין שכותב החינוך לענין מצורע שכל עונש ההסגרים הוא להורות על השגחה פרטית של הקב"ה על כל דרכי האדם אחת לאחת, ובזמן ההסגר עליו להשיב אל ליבו עניניו במתון ולפשפש במעשיו, ולפעמים יוסגר שני הסגרין שמא הרהר תשובה ולא שב עדיין בתשובה שלימה. - אך מ"מ הרי המציאות היא שכל עם ישראל נענש כעת בהרבה מהעונשים הנ"ל, של כיסוי הפה, והרחקה מבנ"א ומביהכ"נ וכדו', ואם כן כולנו צריכים לפשפש במעשינו בזה.

וכבר התפרסם עם תחילת הקורונה מכתבו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א להתחזק בשמירת הלשון, מלשון הרע.

ולדאבונינו המציאות היא שלעומת שאר עבירות, שציבור השותומו"צ מקפיד מאוד להזהר מהם, איסור לה"ר נפרץ מאוד ר"ל. [וכבר אחז"ל עבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר. ובעלי המוסר מוסיפים שבפעם השלישית זה כבר

נהפך לו למצוה]. והרי לה"ר חמור כ"כ ושקול כנגד כל העוונות. וכבר אחז"ל (תוספתא פאה פ"א ה"ב): על שלש עבירות נפרעין מן האדם בעוה"ז ואין לו חלק לעוה"ב ואלו הן: ע"ז ג"ע ושפיכות דמים. ולשון הרע כנגד כולם! והלוואי וננצל מתנת שמים זו שהקב"ה ברוב רחמיו מעורר אותנו, ונתעורר מזה לתקן חטא נורא זה. ובמיוחד לת"ח שעיקר עסקם כל חייהם הוא בעבודת הפה שלהם, בתורה ובתפילה. כדאי מאוד להשקיע בתיקון חטאי הפה כדי שחלילה לא ניגע ריק ולא נלד לבהלה. ונזכה שהתורה והתפילה שלנו תתקבל לרצון. ואין לשער גודל השכר על כל חיזוק בענין. וכפי שארז"ל "על כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער".

שורש הדברים לנהוג כבוד זה בזה

והנה לכאן צע"ג למה חז"ל הגדירו את עונש תלמידי רבי עקיבא מחמת "שלא נהגו כבוד זה בזה", ולא אמרו להדיא שהסיבה היא על החטא החמור שיצא מכך, שסיפרו לשון הרע. והנראה בזה בס"ד, דזה ברור שתלמידי רבי עקיבא התנאים קדושי עליון גם אלו שדיברו לה"ר בוודאי דיברו רק לתועלת. וא"כ צ"ב למה נענשו. והביאור נראה עפ"י מש"כ הח"ח (כלל ג באמ"ח יא) **דהמתבונן יראה שרוב סיפורי לה"ר שנענשו עליהם בתנ"ך היו לה"ר לתועלת!** וכגון הלה"ר שסיפרה מרים לאהרן על משה. ושיוסף הצדיק סיפר ליעקב אביו על אחיו השבטים. וא"כ למה הם נענשו, ומבאר הח"ח שכל מה שהם חשבו שזה לתועלת הוא רק מחמת שלא דנו לכף זכות. וכגון יוסף הצדיק שלא העלה על דעתו דבר כזה רחוק שזה לא אבר מן החי אלא בן פקועה וכדו'. אבל זה גופא התביעה עליהם שהיו צריכים לדון לזכות, וממילא כבר לא היה שום צורך ותועלת לספר, ולכן נענשו כמספרי לה"ר.

ועל דרך זה נראה שהיה גם אצל תלמידי ר"ע, על אף שדיברו לה"ר ולכן נענשו מידה כנגד מידה באסכרה, לגודל דרגתם והקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה. אך כשחז"ל מגדירים את החטא שלהם הם מגדירים את זה ב"לא נהגו כבוד זה בזה". כי כל הלה"ר נבע ממה שלא דנו אותם לזכות. וחז"ל העמיקו לשורש הענין שהסיבה שהם לא חיפשו לדונם לזכות היה מחמת שהיה חסר בנהגו כבוד זה בזה.

וביאור הענין כמו שרואים בטבעו של עולם, שכשאדם שומע לה"ר על אחר, אזי תלוי על מי הוא שומע. אם זה על אחד מידידיו או ממפלגתו וקבוצתו. הוא ינסה לפרש את הכל לזכות. ואם זה על אחד משונאיו או ממפלגה אחרת אז הטבע הוא שמיד דנים לחובה. ואמנם אח"כ כבר יתגלגל מזה שהוא כבר יחשוב שממילא מותר לו לדבר על השני, כי זה לתועלת. אבל באמת הכל נובע מהשורש שהוא לא נהג כבוד בשני ולכן הוא דן אותו מיד לחובה. - ודוק בלשון הגמרא שעונש האסכרה בא מידה כנגד מידה על לה"ר, כי אסכרה מתחיל במעיים וגומר בפה, וכך לה"ר "אעפ"י שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר". והיינו שכל לה"ר מתחיל בכליות היועצות ובלב המבין שמסתכל על אותו הסיפור ומחליט איך לפרש אותו לגנאי או לזכות. ולכן החטא מתחיל כבר משם. ועל כך נענשו שלא נהגו כבוד, ומזה נבע ההמשך של לה"ר. [ועיין מהר"ל (ח"א יבמות סב) שהקב"ה רימז להם שהחטא הוא על שלא נהגו כבוד, בזה שכולם מתו תוך ל"ב יום כמנין "כבוד". ויש להוסיף של"ב ימים זה גם אותיות "לב", ועל כך היה התביעה, כי הלב הוא המבין ומחליט על הסיפור].

ובוודאי אם נעסוק בתיקון ענין זה, בין לנהוג כבוד בתוך הציבור שלנו, ובין לנהוג כבוד בכלל שומרי התורה ומצוות אף שאינם מאנ"ש, ונשתדל לדונם לכף זכות, ונסגור את פינו שלא נזיק לאף אחד, ולא נהיה חלילה מוסרים לעורר עליהם קטרוג בשמים. בוודאי זה יוסיף ויעזור לעצור את המגיפה ואת כל הצרות. וישפיע עלינו שפע ברכה וסייעתא דשמיא. ויה"ר שהקב"ה יכין אותנו לתשובה שלימה באמת.